

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu o!

COĞRAFYA

TÜRKİYE'NİN BÖLGELERİ

EGE BÖLGESİ

Ege Bölgesi'nin Karakteristik Özellikleri

- Yüz ölçümüne göre 5. sırada yer alır.
- Kırık dağların (horstların) ve grabenlerin en fazla olduğu bölgedir.
- Kıyılarında girinti – çıkıntı dolayısıyla körfez ve yarım adaların en fazla olduğu bölgemizdir.
- Kıyı ile iç kesimler arasındaki iklim, bitki örtüsü farklılığının en az yaşandığı bölgedir.
- Yıllık yağış miktarında 3. sıradadır.
- Orman varlığı bakımından Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinden sonra gelir.

- Türkiye’de endemik bitki olan sığla ağacının en yaygın olduğu bölgedir.
- Nüfus miktarı ve yoğunluğunda 3. sıradadır.
- Nüfusun dağılışı kıyı ile iç kesimler arasında dengelidir (dağların uzanışı nedeniyle).
- Zeytin, incir, tütün, haşhaş, üzüm üretiminde ilk sırayı alır.
- Kültür balıkçılığında önde gelir.
- Zımpara taşı ve cıva üretiminde ilk sıradadır.

- Jeotermal enerji üretiminin en fazla yapıldığı bölgedir.
- Turizm gelirlerinde 2. sıradadır.
- Marmara Bölgesi'nden sonra sanayi gelirleri en fazla olan bölgemizdir.
- İlk demir yolu ağının kurulduğu bölgedir.

A. Bölgenin Coğrafi Özellikleri

I. Yer Şekilleri

- Bölgenin şekli batıdan doğuya doğru daralan bir üçgeni andırır.
- Ege Bölgesi'nde yer şekillerinin temel yapısını doğu - batı yönünde kıyıya dik uzanan dağlar ile bu dağları birbirinden ayıran çöküntü ovaları oluşturur.
- Dağlar doğuya doğru geçildikçe birbirine yaklaşır. Bu nedenle bölgenin doğusuna doğru engebe ve yükselti artar. Ege Bölgesi'nde Manisa, Kula çevresinde volkanik arazi geniş yer tutar.

Bölgede, çöküntü ovalarının başlıcaları kuzeyden güneye doğru;

- Edremit Grabeni (Havran Ovası)
- Bakırçay
- Gediz
- Küçük Menderes
- Büyük Menderes şeklinde sıralanır.

- Bu çöküntü ovalarının arasında ise kırılma ile oluşan dağlar (horstlar) yer alır. Kırık dağların kuzeyden güneye sıralanışı;
- Kaz Dağı
- Madra (Kozak) Dağı
- Yunt Dağı
- Bozdağlar
- Aydın Dağları
- Menteşe Dağları

şeklindedir. Bölgenin iç kesimlerinde yer alan dağlar ise Murat, Emir, Eğrigöz, Sandıklı'dır.

ÖRNEK

Türkiye'nin coğrafi bölgeleri belirlenirken fiziki, beşerî ve ekonomik özellikler göz önünde bulundurulmuştur. Fiziki özellikler içerisinde de yer şekilleri belirleyici olmuştur.

Buna göre, Ege Bölgesi'nin sınırlarının, diğer kıyı bölgelerinin aksine iç kesimlere daha fazla sokulması, bölgedeki dağların hangi özelliğiyle açıklanabilir?

- A) Kıyı çizgisine uzanış doğrultusuyla
- B) Yükselti değerleriyle
- C) Kayaç özellikleriyle
- D) Oluştukları dönemle
- E) Üzerlerindeki doğal bitki örtüsüyle

KPSS 2011

Ege Bölgesi'nde dağlar kıyı çizgisine dik uzandığı için kıyılarda girinti - çıkıntı fazladır. Bu durum bölgede koy ve körfezlerin fazla olmasına neden olmuştur.

Başlıca körfezleri şunlardır:

- Edremit
- Dikili
- Çandarlı
- İzmir
- Sığacık
- Dilek
- Bodrum
- Datça
- Bozburun'dur.

2. Akarsuları

Aşağıdaki tabloda başlıca akarsular ve oluşturdıkları deltalar bulunmaktadır.

Büyük Menderes	Balat Deltası
Küçük Menderes	Selçuk (Efes) Deltası
Gediz	Menemen Deltası
Bakırçay	Dikili Deltası

Bölge akarsularının;

- Yatak eğimleri az,
- Enerji potansiyelleri düşük,
- Vadi tabanları geniş,
- Menderes oluşumları fazladır.

3. Gölleri

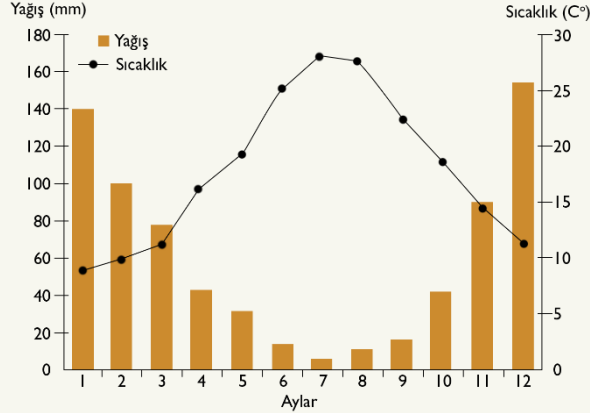
Ege Bölgesi göller yönünden zengin değildir. Başlıca göller;

Gölün Adı	Oluşum Biçimi
Bafa (Çamiçi)	Alüvyal Set Gölü
Marmara Gölü	Alüvyal Set Gölü

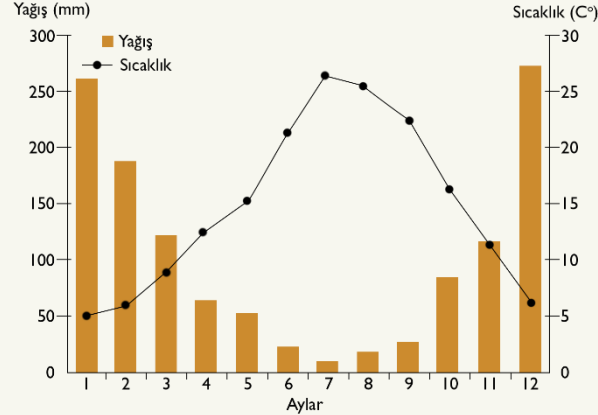
4. İklim ve Bitki Örtüsü

Kıyı Ege Bölümü'nde Akdeniz iklimi hakimdir. Kıyı kuşağında güneyden kuzeye doğru sıcaklık ortalamalarında azalma yaşanır. Enlem faktörü bu durumun başlıca nedenidir. Dağların kıyıya dik uzanması, kıyı ile iç kesimler arasında iklim farkının fazla olmasını engellemiştir. Örneğin; iç kesimde bulunan Denizli ilinde Akdeniz iklim koşulları ve maki bitki örtüsü görülür. Yağış rejimi düzensizdir. Yağışlar çoğunlukla cephe şeklinde gerçekleşir. Yıllık yağış tutarı 600 – 700 mm civarındadır.

İzmir ili sıcaklık ve yağış grafiği

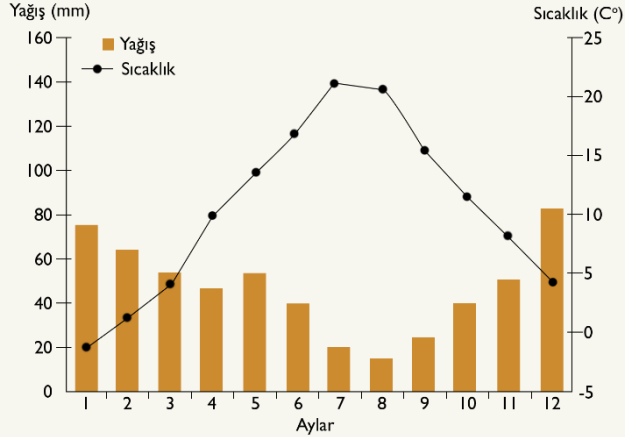

Muğla ili sıcaklık ve yağış grafiği

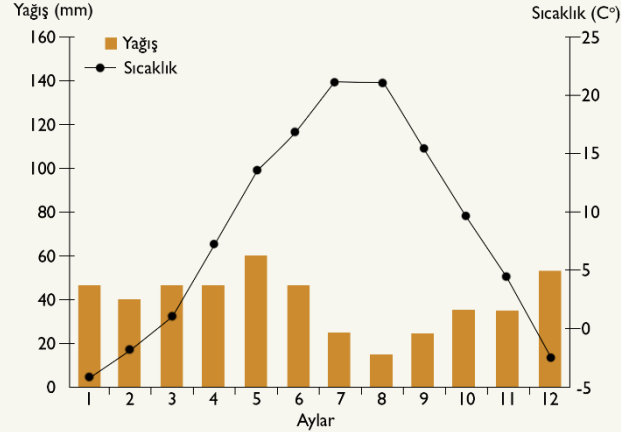

İç Batı Anadolu Bölümü'nde, denizden uzaklaşma ve yükseltinin artması karasal iklimin belirginleşmesine neden olmuştur. Bölgenin bu bölümünde kışlar daha sert ve sıcaklık farkları daha fazladır. Karasallık nedeniyle yıllık yağış miktarı da kıyıya göre azdır. (400 – 500 mm). Yağışlar daha çok ilkbahar aylarında düşmektedir. Bitki örtüsü bozkırdır.

Kütahya ili sıcaklık ve yağış grafiği

Afyon ili sıcaklık ve yağış grafiği

5. Nüfus ve Yerleşme

- Bölgede nüfusun yarısından fazlası Kıyı Ege Bölümü'nde toplanmıştır. Sanayi, ulaşım, tarım, ticaret, turizm, iklim koşullarının elverişli olması buradaki nüfuslanmanın başlıca nedenleridir.
- Kıyı Ege'de Menteşe Yöresi'nin, engebe ve dağlık yapı nedeniyle, nüfusu seyrek.
- Bölgenin nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının üstündedir.
- Kıyı Ege Bölümü iş imkanları sayesinde göç almaktadır.

ÖRNEK

Aşağıdakilerin hangisinde verilen bölge özellikleri o bölgenin nüfusunu artırıcı rol oynar?

- A) Doğu Anadolu Bölgesi'nde volkanik dağların geniş alan kaplaması
- B) Karadeniz Bölgesi'nde engebenin fazla olması
- C) Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaz kuraklığının şiddetli olması
- D) Akdeniz Bölgesi'nde karstik alanların yaygın olması
- E) Ege Bölgesi'nde akarsuların vadi tabanlarının geniş olması

KPSS 2008

6. Ekonomik Özellikleri

a. Tarım

- Tarım alanları geniş ve verimli olup, modern tarım yöntemleri yaygın olarak uygulanmaktadır.
- Kış sıcaklıklarının elverişli olması seracılığın gelişmesinde etkili olmuştur. Bölge seracılıkta 2. sıradadır. Seraların ısıtılmasında jeotermal (sıcak su) kaynaklarından da yararlanılır.
- Türkiye'nin önemli ihraç ürünlerinin (incir, üzüm, haşhaş, tütün) başlıca üretim merkezleri bu bölgededir.
- Zeytin, üzüm, haşhaş, tütün, incir üretiminde Ege Bölgesi, Türkiye'de en büyük paya sahiptir.

ÖRNEK

Aşağıdaki tabloda dört bölgede yetiştirilen dört farklı tarım ürününün, Türkiye üretimindeki payları verilmiştir.

Bölgeler	Oran (%)
Akdeniz	100
Güneydoğu Anadolu	93
Marmara	77
Doğu Anadolu	64

Bu bilgilere göre tabloda, aşağıdaki ürünlerden hangisine yer verilmemiştir?

- A) Tütün B) Kırmızı mercimek C) Muz D) Ayçiçeği E) Kayısı

KPSS 2009

b. Hayvancılık

- Bölgede küçükbaş hayvancılık yaygındır. Bu faaliyet halıcılık ve yünlü dokumacılığın gelişmesinde etkili olmuştur.
- Korunaklı koyların varlığı ve dalga aktivitesinin düşük olması, kültür balıkçılığında bölgeyi ilk sıraya taşıyan başlıca etkenler olmuştur.
- Menteşe (Muğla) Yöresi'nde doğal bitki örtüsünün zengin ve çeşitli olması arıcılığı öne çıkarmıştır. Bölge, arıcılık faaliyetlerinde 2. sıradadır.
- Bölgenin büyük tüketim merkezlerinde besi - ahır ve kümes hayvancılığı da gelişmiştir.

c. Endüstri

- Bölgede sanayi gelişmiştir. Türkiye ekonomisine bu alandaki katkısı Marmara'dan sonra en fazla olan bölgedir.
- Kıyı Ege Bölümü'nde sanayileşme daha fazladır.

- Bölgedeki başlıca sanayi dalları ve geliştiğı merkezler şöyledir:

Endüstri Kolu	Geliştiğı Merkez
Dokuma	İzmir, Manisa, Aydın, Denizli
Petro – kimya	İzmir
Kağıt	Muğla, Afyon
Şeker	Afyon, Kütahya, Uşak
Seramik	Kütahya, İzmir
Mermer	Afyon, Uşak, Kütahya, Denizli
Sigara	İzmir
Yağ	Aydın
Deri	İzmir

d. Maden ve Enerji

Linyit	Soma (Manisa), Yatağan (Muğla), Tunçbilek, Seyitömer, Tavşanlı, Değirmisaz (Kütahya)
Krom	Muğla (Fethiye), Acıpayam, Buldan (Denizli)
Mermer	Afyon, Denizli
Cıva	Ödemiş, Karaburun (İzmir)
Bor	Emet (Kütahya)
Tuz	Çamaltı (İzmir)

- Denizli (Sarayköy), Aydın (Germencik) jeotermal enerji üretim merkezleridir.
- Ege Bölgesi'nde linyit yatakları fazla olduğu için bu enerji kaynağı ile çalışan santraller de yaygındır.

Linyitle çalışan başlıca enerji santralleri;

- Soma (Manisa)
- Yatağan (Muğla)
- Tunçbilek, Seyitömer (Kütahya)'dır.

Kıyı Ege’de rüzgar enerji potansiyeli fazladır. Bölgede bulunan rüzgar enerji santralleri şunlardır:

Santral Adı	Bulunduğu Yer
Alaçatı RES	İzmir
Aliğa RES	İzmir
Düzova RES	İzmir
Turguttepe RES	Aydın
Akbük RES	Aydın
Kuyucak RES	Manisa
Karakurt RES	Manisa
Sayalar RES	Manisa
Datça RES	Muğla

ÖRNEK

Ege Bölgesi'nin elektrik üretimi göz önüne alındığında,

- I. akarsu,
- II. linyit,
- III. rüzgar,
- IV. jeotermal

enerji kaynaklarından hangilerinin payı daha fazladır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

KPSS 2011

e. Ulaşım

- Ege Bölgesi'nde dağların uzanışına uygun (batı - doğu) kara ve demir yolu ağı bulunmaktadır. Menteşe Yöresi'nde dağlık arazinin varlığı ulaşımda güçlükler yaşanmasına neden olmuştur. Ayrıca bu yörede yol yapım maliyeti de fazladır.
- İzmir – Aydın arasındaki demir yolu ağı Türkiye'de ilk yapılan hat özelliğine sahiptir.
- İzmir Limanı doğal oluşum özelliğindedir. Ayrıca en büyük ihracat limanıdır.

f. Turizm

- Turizm gelirlerinde 2. sıradadır.

Bölgenin turizme konu olan tarihi, doğal turistik değerleri şunlardır:

Tarihi -Turistik Yerler	
Aydın	Didim, Milet, Apollon Tapınağı
İzmir	Efes, Bergama, Meryemana, Foça Antik Kenti, Artemis Tapınağı
Manisa	Sard Harabeleri
Muğla	Halikarnassos, Kaunos, Kral Mozoles'in Mezarı

Sağlık Turizmi Merkezleri	
Pamukkale	Denizli
Balçova	İzmir
Sandıklı	Afyon

Yer Şekillerine Dayalı Turizm	
Denizli	Pamukkale Travertenleri

ÖRNEK

Ege Bölgesi'nde kıyı boyunca kuzeyden güneye doğru turistik amaçlı gezi yapan bir grup, aşağıdakilerden hangisi rastlamaz?

- A) Antik kentlere
- B) Milli parklara
- C) Yat limanlarına
- D) Kayak merkezlerine
- E) Kaplıcalara

KPSS 2011

B. Bölgenin Bölümleri

I. Kıyı (Asıl) Ege Bölümü

- İzmir, Manisa, Aydın, Denizli, Muğla bölümün il merkezleridir.
- Horst ve graben oluşumlarının en yaygın olduğu bölümdür.
- Kıyılarındaki girinti ve çıkıntının Türkiye'de en fazla olduğu bölümdür (dağlar kıyıya dik uzandığı için).
- Akdeniz iklimi ve maki bitki örtüsü görülür.

- Nüfus yoğunluğu ve nüfusu fazladır. Göç alır.
- Zeytin, incir, üzüm ve tütünün Türkiye’de en çok yetiştirildiği bölümdür.
- Sanayi gelişmiştir.
- Dokuma, yağ, petro-kimya, sigara, gıda, konserve, boya, kağıt sanayi gelişmiştir.
- Bölümün en önemli iç ticaret merkezi İzmir’dir.
- Menteşe yöresinde mevsimlik nüfus değişimi fazladır (turizm nedeniyle).

ÖRNEK

Menteşe Yöresi'nin turizm merkezlerinde, aşağıdakilerden hangisinde yıl içerisinde diğerlerinden daha büyük oranda değişiklik görülür?

- A) Yaz aylarının sıcaklık değerlerinde
- B) Deniz suyu sıcaklığında
- C) Aritmetik nüfus yoğunluğunda
- D) Tarımsal etkinliklerde
- E) Kültür balıkçılığında

KPSS 2009

2. İç Batı Anadolu Bölümü

- Afyon, Kütahya, Uşak bölümün il merkezleridir.
- Yazılıkaya Platosu, Sandıklı, Murat, Şaphane, Eğrigöz, Emir Dağları bölümde yer alır.
- Kıyı Ege'ye göre dağlık ve yüksektir.
- Karasal iklim ve bozkır bitki örtüsü görülür.
- Nüfus miktarı ve yoğunluğu azdır. Göç verir.

- Haşhaşın Türkiye’de en çok üretildiği bölümdür.
- Şeker, çimento, çinicilik, gübre, yünlü dokuma bölümde gelişmiş sanayi kollarıdır.
- Linyit, mermer önemli yeraltı kaynaklarıdır.
- Afyon çevresi ülkemizin önemli termal alanlarından.